

רפת צאלים

הרפת הכי נשית בארץ

הכניסה לקיבוץ צאלים יפה, ירק וצמחיה, נוי פורח באמצע המדבר. רואים שזה מקום של אנשים שנטעו כאן את ביתם ואוהבים אותו מאוד.

קיבוץ צאלים עדיין קיבוץ שיתופי למהדרין, מהמעטים שנשארו בארץ, חוץ מענף המזון. בחדר האוכל משלמים סכום סמלי, חדר האוכל פתוח לארוחות צהריים בלבד חוץ מארוחות שישי ופעם נוספת בשבוע. ענף גידולי שדה גדול, משותף עם קיבוצי גבולות וסופה, לול משותף עם חברת קורניש, ענף תיירות בצמיחה, מפעל ניסיוני למחזור פסולת אורגנית. מרכז פיתוח מכני גדול ובית ספר לנהיגה. כמו הקיבוץ, גם רפת צאלים מטופחת ונקיה ומבלי להיכנס לסוג של הכללה, היד הנשית מורגשת שם. ברפת צאלים כולם עושים הכל, למעט האבסה. מסבירה הגר קון דור שני בצאלים "אנחנו חולבות כל יום ובלחה ואני מרכזות בצוותא את הרפת. הגר נשואה לאליאל, 3 ילדים, מגיל 17 וחצי אני ברפת לא בצורה רציפה. משנת 2001 אני כאן במשרה מלאה" שותפתה לניהול, בלהה כסלו, נשואה, שישה ילדים ונכדה אחת. בלהה, קיבוצניקית מהזן הישן, בעלת עקרונות ואמירה ברורה על עבודה עברית. מאז שהופרט ענף המזון, בלהה מחרימה את חדר האוכל, כמחאה על ההפרטה. היא משנת 69 ברפת והדבר האחרון שהיא רוצה זה ראיון בעיתון. לא קל עם השתיים הללו, מיד כשנכנסתי למשרד הנקי אמרה לי הגר "אמרנו לך לא לבוא, אנחנו לא אוהבות את כל העניין הזה, רוצות שקט. אז אם כבר באת שתדע, בלי צילומים, תשאל שאלות ובלי עניינים על נשיות ולא יותר מדי שאלות אישיות" מה שנקרא, אסרטיביות נשית מהזן הקיבוצי המחסופס. אך מתחת לחזות החיצונית, מסתתרות שתי נשים חזקות, המתפקדות במציאות לא פשוטה ומתחזקות רפת הנחשבת לאחת מהטובות וגם מצליחות להיות אימהות ונשים.

מה הבעיות העיקריות ?

בלהה "הבעיה העיקרית היא חוסר הוודאות האופפת את הענף, בעיקר באשר לטווח ארוך ולבניה עתידית. יש הרגשה

מכון חליבה שעבר שדרוגים

הכי וותיק בארץ. זינגר

הרפתן הוותיק בארץ

בקיבוץ אורים פגשתי את יואל זינגר אחד משני המייסדים של הקיבוץ שעדיין בחיים, בן 87, זכה לראות את ילדיו ונכדיו באורים, שלושה דורות של אוהבי הנגב והקיבוץ. זינגר הוא היסטוריה מהלכת של התנועה הקיבוצית בכלל ושל ענף החלב בפרט. היה מרכז הרפת באורים כ-70 שנה. וותיק הרפתנים בארץ, השכלה ים תיכונית הוא אומר בחיוך רחב. בגילו המתקדם עדיין מגיע לרפת בקל-נוע, יש לו שולחן ומחשב, אך הוא משחק בו רק קלפים. כיום מנהל את פינת החי בקיבוץ אורים. זינגר מספר "למדנו בבן שמן והיינו בהכשרה בגניגר ומשם יצאנו ללמוד להיות קיבוץ ברעננה בשנת 45. בשנת 46 עלינו על הקרקע במסגרת 11 הנקודות שהוקמו במוצאי יום כיפור. 9 נקודות בנגב ושתיים בצפון".

רק אם שואלים אותו

זינגר רפתן בכל נשמתו ממשיך ומספר "מאז הקיבוץ עבר פעמיים ומסוף 48' אנחנו במקום הקבע הנוכחי. את הלול והרפת הבאנו מרעננה ובשנת 49' הגיע משלוח פרות מאמריקה ומאז קיימת הרפת". כששואלים אותו אם הוא נותן עצות לצוות ברפת, משיב זינגר בחיוך רחב ושובבי "רק אם שואלים אותי, אחרת אני לא מתערב, נותן לצעירים לעבוד". זינגר פטריוט ציוני מהזן הנכחד ולמרות מצב החקלאות לא תשמע ממנו מילת ביקורת על הממשלה ובכלל, דור אחר, עולם ההולך ונעלם. אך בכל זאת, לקראת סיום הפגישה הקצרה שלנו הוא אומר "יש לנו מרכזת רפת נהדרת והרפת שלנו טובה. הקידמה הפכה את הכל משהו יותר מכני, זו דרכו של העולם. אני צריך לציין שהמכון שלנו הוא מהראשונים בארץ ונבנה בשנת 54' ועד היום אנחנו משתמשים בו וחולבים בו". ▲

אך אל תשכח שהשקענו כבר מיליונים בנושא, העניין הוא שהתקנים מחמירים כל הזמן ואנחנו נמצאים בעצם במירוץ שבו אנו מפסידים".

העתיד?

בלהה "בסוף יהיה חלב מפלסטיק כמו כל הדברים. אני אמנם מגזימה, אך חלב ניגר תמיד ירצו השאלה אם יצטרכו את הענף בשביל זה. חוסר וודאות הוא עניין לא בריא, בלשון המעטה לענף כלכלי".

להיות אישה רפתנית?

הגר "לי אישית בניגוד לבלהה אני יכולה להגיד כי לפעמים זה מתנגש עם גידול ילדים ומשפחה אבל זה מה יש. אבל יש כאן אהבה גדולה, התמזל מזלי שכיף לי לקום בבוקר לעבוד ברפת ובמקום שאני אוהבת מאוד". בלהה " הרפת זה חיים, אני מגיל 10 ידעתי שאגור בקיבוץ ואהיה רפתנית".

פמיניזם?

הגר מחייכת "ממש לא".
בלהה בקשיחות "מתייחסת לעולם שבו כולם שווים". ▲

כאילו אנחנו גורם מפריע למשק הישראלי. זו הבעיה של החקלאות בכלל לא רק לענף. ובכלל אני בדעה כי אם אנשים לא רוצים לעבוד אז שישגרו את הענף. אני קיצונית בנושא זה.

הגר פרקטית הרבה יותר "לפעמים אין ברירה ואין מה לעשות וצריך לשחות עם הזרם ולא לחסל ענף. אני חושבת שלעבוד בחקלאות זה מאוד חשוב אבל אם אין ברירה אז אין ברירה".

הרווחיות הנשחקת?

הגר "יש המון סיסמאות על הורדת מחירים לצרכן אבל הבעיה היא לא אצל החקלאים. אנחנו רפת טובה ומרוויחה אבל עדיין אנחנו מרגישים את המס. הממשלה מחפשת את החוליה החלשה שזה היצרן כי אולי זה הכי נוח ולא מחפשים בהמשך שרשרת המזון. מן תחושה שנטפלים לחוליה החלשה במקום לטפל בבעיה האמיתית". בלהה מוסיפה עקיצה ואומרת "ששר החקלאות יזכור שהוא גם שר החקלאות ולא רק פיתוח הכפר שמבחינתו זה יהודה ושומרון"

איך מתמודדות עם תקנות השפכים ומתקן טיהור?

הגר "בודקים את האפשרויות וממתינים לתוצאות הפיילוט

רפת צאלים תעודת זהות

כ-300 חולבות, 3.5 מיליון ליטר מכסה כ-600 פרות, עגלות ועגלים. בין שבעה לתשעה עובדים ברובם הגדול חברי משק וצעירים בהסדר, בשוליים מועסקים קצת שכירים, הגר "ברמת העיקרון אנחנו מאוד בעד צוות מקומי אך לא תמיד זה אפשרי, לצערי". מרכז מזון עצמאי, תזונאי משה רכס (מריטו) בלהה אחראית על קנייה ורכישת מזונות. מכון חליבה וותיק שדירת דג הוקם בשנת '56 אך מאז עבר הרבה שדרוגים. החלב מסופק לחברת טרה. ▲

רפת טובה ומרוויחה. צאלים

יונקיה מטופחת

